

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Et primo, vtrum omnis virtus sit virtus moralis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

uerstatem rerū, quia sunt communia: hoc enim est dialecticam uentem esse unam demonstratiuam multiplicem. Diuersitas namque uel identitas principiorum suorum infert earum diuersitatem.

inquisitiua de omnibus: scientiæ autem demonstratiua, quæ sunt iudicatiua, sunt diuersæ de diuersis. Distinguuntur autem synesis & gnomin secundum diuersas regulas, quibus iudicatur. Nam synesis est iudicatiua de agentis secundum communem legem; gnomin autem secundum ipsam rationem naturalem in his, in quibus deficit lex communis, sicut plenus infra patebit *

2.2. q. 51. artic. 4.

AD QVARTVM dicendum, quod memoria, intelligentia, & prouidentia, similiter etiam cautio & docilitas, & alia huiusmodi non sunt uirtutes diuersæ a prudentia; sed quodammodo comparantur ad ipsam, sicut partes integrales, in quantum omnia ista requiruntur ad perfectionem prudentiæ: sunt etiā & quædam partes subiectiua, seu species prudentiæ, sicut economica regnatiua, & huiusmodi; sed prædicta tria sunt quasi partes potentiales prudentiæ: quia ordinantur sicut secundarium ad principale, & de his infra dicetur.*

2.2. q. 51.

Super quest. quinquagesimo octauo articulum primum & secundum.

Nar. 1. & 2. tit. in q. 58. aduerte, quod quia formalis est doctrina authoris: id licet concluditur sit, quod non omnis uirtus est moralis, spalius quæ situm est, an moralis sit intellectualis. decet. n. doctrina paulatim singula explicare, quibus omnis uirtus humana non moralis sit intellectualis.

dum est per propria principia, quæ his habitis non esset opus inquisitione, sed iam res esset inueta; & ideo una sola uirtus ordinatur ad bene consiliandum, duæ autem uirtutes ad bene indicandū, quia distinctio non est in communibus principii, sed in propriis unde & in speculatiuis una est dialectica

sistit, ut infra patebit. ergo omnis uirtus est moralis. ¶ 3. Præter. Tullius dicit in sua Rhet. * quod uirtus est habitus in modum naturæ rationi consentaneus: sed cum omnis uirtus humana ordinatur ad bonū hominis, oportet quod sit consentanea rationi, cum bonum hominis sit secundum rationem esse, ut Dion. dicit. ergo omnis uirtus est moralis.

SED CONTRA est, quod Philosophus dicit in 1. Ethic. * Dicentes de moribus non dicimus, quoniam sapiens uel intelligens, sed quoniam mitis uel sobrius, sic igitur sapientia & intellectus non sunt morales; quæ tamen sunt uirtutes, sicut supra dictum est. ergo omnis uirtus est moralis.

RESPON. Dicendum, quod ad huiusmodi euidentiā considerare oportet quid sit mos. sic. n. scire poterimus quid sit moralis uirtus. Mos autem duo significat: quandoque enim significat consuetudinem, sicut dicitur Actus. Nisi circumcidamini secundum morem Moysi, non poteritis salui fieri. Quandoque uero significat inclinationem quandam naturalem, uel quasi naturalem ad aliquid agendum: unde & brutorum animalium dicuntur aliqui mores unde dicitur 2. Mach. 11. quod leonum more irruentes in hostes prostrauerunt eos; & sic accipitur mos in Plal. 67. ubi dicitur. Qui habitare facit unius moris in domo. Et hæc quidē duæ significationes in nullo distinguuntur apud Latinos quantum ad uocē: in Græco autem distinguuntur. nā ethos, quod apud nos morem significat, quandoque habet primam longam, & scribitur per ἠ Græcam litteram: quandoque habet primam correptam, & scribitur per ε. Dicitur autem uirtus moralis a more, secundum quod mos significat quandam inclinationem naturalem, uel quasi naturalem ad aliquid agendum, & huic significationi moris propinqua est alia significatio, quæ significat consuetudinem: nam consuetudo quodam modo uertitur in naturam; & facit inclinationem similem naturali. Manifestum est autem quod inclinatio ad actum proprie conuenit appetitiua uirtuti, cuius est mouere omnes potentias ad agendum, ut ex prædictis patet. * & ideo non omnis uirtus dicitur moralis, sed solum illa, quæ est in ui appetitiua.

Cap. 61. artic. 10. Cap. 61. artic. 10. Cap. 61. artic. 10. Cap. 61. artic. 10.

QVAESTIO LVIII.

De distinctione uirtutum moralium ab intellectualibus, in quinque articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de uirtutibus moralibus. Et primò de distinctione earum a uirtutibus intellectualibus. Secundo, de distinctione earum ab inuicem secundum propriam materiam. Tertio, de distinctione principalium, uel cardinalium ab aliis.

- CIRCA primum quaeruntur quinque.
- ¶ Primò, Vtrum omnis uirtus sit uirtus moralis.
- ¶ Secundo, Vtrum uirtus moralis distinguatur ab intellectuali.
- ¶ Tertio, Vtrum sufficienter diuidatur uirtus per intellectualem & moralem.
- ¶ Quarto, Vtrum moralis uirtus possit esse sine intellectuali.
- ¶ Quintò, Vtrum econuerso, intellectualis uirtus possit esse sine morali.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum omnis uirtus sit moralis.

Inf. q. 68. ar. 8. cor. & 3. di. 23. q. 1. ar. 1. q. 2. co.

Cap. 6. post med.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod omnis uirtus sit moralis. Virtus. n. moralis dicitur a more. i. consuetudine; sed omnium uirtutum actus consistere possunt in consuetudine. ergo omnis uirtus est moralis. ¶ 2. Præter. Philosophus dicit in 2. Eth. * quod uirtus moralis, est habitus electiuus in medietate rationis consistens; sed omnis uirtus uel esse habitus electiuus, quia actus cuiuslibet uirtutis possumus ex electione facere. omnis est uirtus aequaliter in medio rationis cõ-

AD PRIMVM ergo dicendum, quod obiectio illa procedit de more secundum quod significat consuetudinem. AD SECVNDVM dicendum, quod omnis actus uirtutis potest ex electione agi: sed electionem rectam agit sola uirtus quæ est in appetitiua parte animæ. Dicitur est. n. supra, * quod eligere est actus appetitiua partis. unde habitus electiuus, qui est electionis principium, est solum ille qui perficit uim appetitiuam, quamuis et aliorum habituum actus sub electione cadere possint. AD TERTIVM dicendum, quod natura est principium motus, sicut dicitur in 2. Physic. * Mouere autem ad agendum, proprium est appetitiua partis: & ideo assimilari naturæ in consentiendo rationi, est proprium uirtutum, quæ sunt in ui appetitiua.

ARTICVLVS II.

Vtrum uirtus moralis distinguatur ab intellectuali.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod uirtus moralis ab intellectuali non distinguatur. Dicit enim Augustinus in lib. de ciuit. Dei, * quod uirtus est ars recte ui-

Super quest. quinquagesimo octauo articulum secundum.

Nartic. 2. euidentissima uerba in corpore articuli, scilicet habitus moralis habet rationem uirtutis humanæ, in quantum